

ΡΟΖΙ ΓΟΥΟΛΣ

η αγάπη
μιας ζωής

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΙΡΗΝΗ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΡΟΖΙ ΓΟΥΛΣ

Η αγάπη μιας ζωής

μυθιστόρημα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Ειρήνη Αποστολάκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 606

Ρόζι Γουόλς, *Η αγάπη μιας ζωής*

Rosie Walsh, *The Love of My Life*

Μετάφραση: Ειρήνη Αποστολάκη

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Επιμέλεια-διορθώσεις: Ευαγγελία Δάλκου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Η εικόνα εξωφύλλου παραχωρήθηκε από τον αρχικό δικαιούχο στη Σ. Πατάκη ΑΕΕΔΕ, 2024

Copyright© Rosie Walsh, 2022

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκη ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2022

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Mantle

(Pan Macmillan), Λονδίνο, 2022

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Απρίλιος 2024

KET E562 ΚΕΠ 173/24

ISBN 978-960-16-7325-7

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΛΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΛΙΟ ΚΑΙ ΕΜΜΑ

Πρόλογος

Κατευθυνθήκαμε βόρεια, έχοντας πια απομακρυνθεί από τον κύριο κόλπο της παραλίας με τις παχιές στρώσεις από φύκια και τις κυματιστές λιμνούλες που είχε αφήσει πίσω της η παλίρροια. Η θάλασσα έμοιαζε με λιβάδι με λευκά προβατάκια, και τα λίγα σύννεφα στον ουρανό κινούνταν γρήγορα, σχηματίζοντας σπειροειδείς, κινούμενες σκιές πάνω στην άμμο.

Ήταν ωραία που βρισκόμασταν οι δυο μας σε εκείνο το απομακρυσμένο μέρος, εκεί όπου η γη ενωνόταν με τη θάλασσα και χανόταν μέσα της. Ο τόπος αυτός δεν ήταν δικός μας. Ανήκε στους αστερίες και τις πεταλίδες, στις ανεμώνες και τους παγούρους. Κανένας δεν είχε προσέξει ότι ήμασταν μαζί. Κανένας δε νοιαζόταν.

Έβρεχε για λίγο, κι εμείς καθόμασταν σε ένα μαντρί, μια παράγκα χωμένη ανάμεσα στους αμμόλοφους, τρώγοντας σάντουιτς. Σε κάθε γωνιά υπήρχε και από ένας μικρός λόφος με βερβελιές. Η βροχή έπεφτε πάνω στη στέγη σαν πολυβόλο. Είχαμε βρει το τέλειο καταφύγιο. Ένα μέρος φτιαγμένο για εμάς.

Συζητούσαμε ήρεμα, ενώ οι ανεμοδείκτες της παραλίας λίγο πιο κάτω στροβιλίζονταν. Μέσα στην καρδιά μου η ελπίδα ολοένα και μεγάλωνε.

Εντοπίσαμε τον σκελετό του καβουριού στο πιο απόμακρο σημείο της παραλίας, λίγο μετά το πικνίκ μας. Άψυχο και

μόνο, κειτόταν νεκρό στην ακροθαλασσιά, ανάμεσα σε ξερά σκορπιδοχορτα και ξεβρασμένα θαλασσόξυλα. Στην κοιλιά του είχαν καρφωθεί κοφτερά θραύσματα από όστρακα, γύρω από τη μια του κεραία είχε μπλεχτεί ένα κομμάτι ξεθωριασμένο δίχτυ κάποιας ανεμότρατας, ενώ το σώμα και οι δαγκάνες του ήταν γεμάτα με παράξενα κατακόκκινα σημάδια.

Κουρασμένη πια, κάθισα κάτω για να το παρατηρήσω καλύτερα. Στο καβούκι του υπήρχαν τέσσερα μεγάλα αγκάθια. Οι δαγκάνες του ήταν καλυμμένες με χοντρές τρίχες.

Κοιτούσα τα άδεια του μάτια προσπαθώντας να μαντέψω από πού είχε έρθει. Είχα διαβάσει ότι τα καβούρια μπορούσαν να κάνουν μεγάλα θαλάσσια ταξίδια με κάθε είδους μέσο: πάνω σε κομμάτια πλαστικού, σε μεγάλα κομμάτια από κολλημένα μεταξύ τους φύκια ή γραπωμένα στο κύτος κάποιου φορτηγού πλοίου. Από όσο γνώριζα, αυτό το πλάσμα ίσως είχε έρθει από την Πολυνησία. Άντεξε τόσες χιλιάδες χιλιόμετρα, για να ξεψυχήσει τελικά σε μια ακτή της Νορθουμβρίας.

Έπρεπε να το φωτογραφίσω. Οι δάσκαλοί μου θα γνώριζαν σίγουρα περί τίνος επρόκειτο.

Αλλά όπως πήγα να βγάλω τη φωτογραφική μηχανή από την τσάντα μου, έχασα για μια στιγμή την όρασή μου. Ένιωσα να με σκεπάζει μια θολούρα σαν παχιά θαλάσσια ομίχλη και προσπάθησα να μείνω ακίνητη, γέροντας λίγο προς τα εμπρός, μέχρι να περάσει.

«Υπόταση», είπα, όταν τελικά κατάφερα να ισιώσω πάλι την πλάτη μου. «Την έχω από παιδί».

Επιστρέψαμε στον κάβουρα και αφού σηκώθηκα όρθια στηρίζοντας το σώμα μου με χέρια και με πόδια, τον φωτογράφισα από κάθε πιθανή γωνία.

Η ζαλάδα επέστρεψε όταν έβαλα τη φωτογραφική μου μηχανή στη θέση της. Αυτή τη φορά όμως πήγαινε κι ερχόταν, μιμούμενη τα κύματα της θάλασσας. Ο πόνος είχε αρχίσει να συσσωρεύεται στην πλάτη μου, συνοδευόμενος από ένα έντονο, σκοτεινό αίσθημα πίεσης κοντά στα πλευρά μου. Καθώς η ζαλάδα γινόταν όλο και χειρότερη, γονάτισα ξανά, με τα χέρια μαζεμένα στην κοιλιά μου.

Μέτρησα έως το δέκα. Άκουγα λόγια ανησυχίας και φόβου να φτερουγίζουν πάνω από το κεφάλι μου. Ο άνεμος άλλαξε ξαφνικά κατεύθυνση.

Όταν πια άνοιξα τα μάτια μου, είδα αίματα στο χέρι μου.

Κοίταξα καλύτερα. Ήταν σίγουρα αίμα. Φρέσκο, νωπό αίμα κυλούσε στη δεξιά μου παλάμη.

«Όλα καλά», είπα από μέσα μου. «Δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας».

Με έλουσε ο πανικός που έφερε μαζί της η παλίρροια.

1

ΛΙΟ

Τα βλέφαρά της είναι συνήθως υγρά όταν ξυπνάει, λες και όλη νύχτα κολυμπούσε σε μια θάλασσα από θλιμμένα όνειρα. «Είναι κάτι που μου συμβαίνει πάντα στον ύπνο», έλεγε. «Δε βλέπω ποτέ εφιάλτες». Μετά από ένα βαθύ χασμουρητό, σκούπιζε τα μάτια της και σηκωνόταν από το κρεβάτι της, για να δει εάν η Ρούμπυ ζούσε και ανάσαινε. Ήταν μια συνήθεια που αδυνατούσε να την κόψει, παρόλο που η Ρούμπυ είχε γίνει πια τριών ετών.

«Λίο!» έλεγε όταν επέστρεφε. «Ξύπνα! Φίλησέ με!»

Ο χρόνος κυλάει καθώς μπαίνω στην καινούρια μέρα από τα έγκατα της βραδύτητας. Το ξημέρωμα ξεπροβάλλει από τα ανατολικά, απλώνοντας τριγύρω τις κεχριμπαρένιες αποχρώσεις του, εμείς κουρνιαζουμε ο ένας δίπλα στον άλλον, ενώ η Έμμα μιλάει σχεδόν ασταμάτητα, κάνοντας μικρές παύσεις κάθε τόσο, μόνο για να με φιλήσει. Στις επτά παρά τέταρτο μπαίνουμε στο Wikideaths να δούμε ποιος πέθανε κατά τη διάρκεια της νύχτας. Στις επτά αφήνει μια πορδή και ισχυρίζεται ότι είναι το μηχανάκι που μόλις πέρασε απέξω.

Δε θυμάμαι πόσον καιρό ήμασταν μαζί όταν άρχισε να το κάνει αυτό. Όχι και τόσο πολύ μάλλον. Σίγουρα όμως ήξερε ότι με είχε κερδίσει ήδη από τότε, και οι πιθανότητες

να δεθώ περισσότερο μαζί της ήταν περισσότερες από το να απομακρυνθώ.

Εάν η κόρη μας δεν έχει έρθει στο δικό μας κρεβάτι έως εκείνη την ώρα, τότε πηγαίνουμε εμείς σε εκείνη. Το δωμάτιό της έχει μια τέτοια γλύκα και ζεστασιά, και οι πρωινόι μας διάλογοι σχετικά με τον Πάπιο της είναι από τις πιο ευτυχισμένες μου στιγμές. Ο Πάπιος της, τον οποίο κρατάει σφιχτά επάνω της ενώ κοιμάται, ζει μια ζωή γεμάτη απίστευτες νυχτερινές περιπέτειες.

Συνήθως εγώ ντύνω τη Ρούμπυ, ενώ η Έμμα «κατεβαίνει κάτω για να ετοιμάσει το πρωινό». Όμως τις περισσότερες μέρες αποσυντονίζεται από την πρωινή βροχή πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί κατά τη διάρκεια της νύχτας στο εργαστήριό της, οπότε καταλήγω να φτιάχνω εγώ το πρωινό μαζί με τη Ρούμπυ. Η γυναίκα μου άργησε στον γάμο μας σαράντα ολόκληρα λεπτά, επειδή σταμάτησε καθ' οδόν για να φωτογραφίσει –φορώντας το νυφικό της!– τις παλιρροϊκές ακτογραμμές του Ριστρόνγκετ Κρικ. Ο μόνος που εξεπλάγη από αυτό ήταν ο ληξίαρχος.

Η Έμμα είναι οικολόγος με εξειδίκευση στις παλίρροιες, δηλαδή μελετά τις περιοχές και τα έμβια όντα που εξαφανίζονται με την πλημμυρίδα και επανεμφανίζονται με την άμπωτη. Λέει ότι πρόκειται για το πιο αξιοθαύμαστο και συναρπαστικό οικοσύστημα στη γη. Πλατσούριζε στα νερά από μικρό παιδί. Είναι στο αίμα της. Αυτό που την ενδιαφέρει περισσότερο στο πλαίσιο της έρευνάς της είναι τα καβούρια, αλλά πιστεύω ότι όλα τα καρκινοειδή την ενδιαφέρουν. Αυτήν τη στιγμή, έχει μια παρέα από μικρά πλασματάκια που ονομάζονται *Hemigrapsus takanoi* και βρίσκονται μέσα σε κάτι ειδικές δεξαμενές στο εργαστήριο. Ξέρω ότι είναι επεκτατικό είδος και ότι εκείνη

ερευνά μια συγκεκριμένη υποκατηγορία τους, την οποία προσπαθεί να εντοπίσει εδώ και χρόνια – τουλάχιστον από όσα μπορώ να καταλάβω. Λιγότερες από το ένα τρίτο των λέξεων που χρησιμοποιούν οι βιολόγοι είναι κατανοητές στον μέσο άνθρωπο. Το να εγκλωβιστεί κανείς σε παρέα βιολόγων σε κάποιο πάρτι είναι εφιάλτης.

Η Έμμα τραγουδάει στον Τζον Κιτς όταν η Ρούμπυ κι εγώ μπαίνουμε στην κουζίνα το πρωί. Ο ήλιος φωτίζει τους πάγκους της κουζίνας και τα δημητριακά μας ξεχειλίζουν από τα μπολ. Από το λάμπτοπ της, στην οθόνη του οποίου υπάρχει μια σελίδα με ακατανόητες λέξεις και μουντζούρες, ακούγεται ένα κομμάτι που λέγεται «Killermuffin». Όταν υιοθετήσαμε τον Τζον Κιτς από τη φιλοζωική, μας είπαν ότι ο ήχος της jungle μουσικής σε χαμηλή ένταση τον ηρεμεί. Έτσι, αυτό έγινε σταδιακά το σάουντρακ της καθημερινότητάς μας. Τώρα πια το έχω συνηθίσει, αν και μου πήρε λίγο καιρό.

Στέκομαι στο κατώφλι της πόρτας με τη Ρούμπυ γραπωμένη από το πόδι μου και παρακολουθώ τη γυναίκα μου να τραγουδάει παράφωνα στον σκύλο. Παρότι η Έμμα προέρχεται από οικογένεια με μουσική παιδεία, δεν είναι ικανή να τραγουδήσει ούτε το τραγούδι των γενεθλίων χωρίς παραφωνίες – ωστόσο αυτό ποτέ δεν την εμπόδισε να το κάνει. Είναι ένα από τα πολλά πράγματα που αγαπώ σε εκείνη.

Μας βλέπει με την άκρη του ματιού της και αρχίζει να χορεύει, εξακολουθώντας να τραγουδά φρικτά. «Οι αγάπες μου!» λέει. Μας φιλάει και τους δυο και παίρνει τη Ρούμπυ από την αγκαλιά μου. Στροβιλίζεται μαζί με την κόρη μας, και το φρικιαστικό τραγούδι της δυναμώνει ακόμα περισσότερο.

Η Ρούμπυ ξέρει ότι η μαμά της είναι άρρωστη. Την έχει δει να χάνει τα μαλλιά της λόγω της φαρμακευτικής αγωγής που παίρνει στο νοσοκομείο. Όμως πιστεύει ότι η Έμμα είναι καλύτερα τώρα. Η αλήθεια είναι ότι δεν ξέρουμε αν όντως είναι καλύτερα. Η Έμμα έκανε χθες την εξέταση PET που έπεται πάντα της θεραπείας της και έχουμε κλείσει ραντεβού για να δούμε τα αποτελέσματα την επόμενη εβδομάδα. Ελπίζουμε και φοβόμαστε ταυτόχρονα. Κανέννας από τους δυο μας δεν κοιμάται καλά.

Έπειτα από αυτό το σύντομο χορευτικό με τη μαμά της και τον Πάπιο να στροβιλίζεται μαζί τους, η Ρούμπυ ξεγλιστράει, γιατί έχει να κάνει –καθώς φαίνεται– κάποιες επείγουσες δουλειές.

«Έλα εδώ!» φωνάζει η Έμμα. «Αγκαλίτσα!»

«Έχω πολλές δουλειές», λέει η Ρούμπυ κάπως λυπημένα. Και αμέσως μετά: «Γεια», λέει ψιθυριστά στο φυτό που έχει αναλάβει να φροντίζει. «Θα σου δώσω κάτι να πεις».

«Οτιδήποτε;» ρωτάω κουνώντας το κεφάλι μου μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή. Η Έμμα παρουσίαζε πριν από κάποια χρόνια μια εκπομπή για την άγρια φύση στο BBC και εξακολουθεί να λαμβάνει μηνύματα από «παράξενους κυρίου», παρότι δεν έχει ξαναεμφανιστεί στην τηλεόραση έκτοτε. Όμως, η εκπομπή της ξαναπροβλήθηκε πρόσφατα κι έτσι τα μηνύματα αυξήθηκαν. Συνήθως γελάμε διαβάζοντάς τα, ωστόσο μου είπε ότι το προηγούμενο βράδυ είχε λάβει μερικά πολύ ενοχλητικά μηνύματα.

«Κάνα δυο ακόμα. Ένα κάπως ξενέρωτο, ένα όχι και τόσο. Όμως αυτόν τον μπλόκαρα».

Την παρακολουθώ προσεκτικά καθώς γεμίζει τα ποτήρια μας με νερό, αλλά δε δείχνει ενοχλημένη. Θα έλεγα ότι με προβληματίζουν αυτά τα μηνύματα περισσότερο από

ό,τι εκείνη. Προσπάθησα να την πείσω να κλείσει τον δημόσιο λογαριασμό της στο Facebook, αλλά δε με άκουσε. Ο κόσμος εξακολουθεί να ποστάρει πράγματα σχετικά με τη θεματολογία εκείνης της εκπομπής, οπότε η Έμμα δε σκοπεύει να καταργήσει αυτή την πηγή πληροφόρησης για χάρη «μερικών μοναχικών κυρίων».

Ελπίζω να είναι απλώς μοναχικοί.

«Μου αρέσει πολύ το κείμενό σου για τον Κέννεθ Ντέλουιτς», λέει η Έμμα, έχοντας παράλληλα στον νου της τη Ρούμπυ, που σκαρφάζει στον νεροχύτη με το ποτιστήριο στο χέρι. Η εφημερίδα μου είναι στο τραπέζι, ανοιχτή στη σελίδα με τις νεκρολογίες.

Πλησιάζω τον Τζον Κιτς και τυλίγω το κρεμαστό του αυτί γύρω από το δάχτυλό μου περιμένοντας να ακούσω το αλλά. Ο σκύλος μυρίζει μπισκότο και καψαλισμένο τρίχωμα, μετά από μια ατυχή συνάντηση που είχε με το ατμοσίδερο.

«Αλλά;» λέω προτρεπτικά.

Κάνει μια παύση, ενοχλημένη. «Χωρίς αλλά».

«Έλα τώρα, Έμμα! Ξεκόλλα!»

Την επόμενη στιγμή βάζει τα γέλια. «Εντάξει. Μου αρέσει όντως, αλλά η γυναίκα ιερέας είναι που στ' αλήθεια κλέβει την παράσταση. Ρούμπυ! Όχι άλλο νερό».

Ο Τζον Κιτς αναστενάζει βαθιά, καθώς γέρνω προς τα εμπρός για να διαβάσω τα άρθρα μου. Ο Κέννεθ Ντέλουιτς, ένας αριστοκράτης, γνωστός για τα θρυλικά όργια που διοργάνωνε στον αμπελώνα του στο Σάσσεξ, φιγουράρει στη σελίδα των νεκρολογιών, πλάι στον αρχηγό των Αεροναυτίλων Βομβαρδιστών και μια γυναίκα ιερέα που είχε πάθει έμφραγμα κατά τη διάρκεια γαμήλιας τελετής, το περασμένο Σαββατοκύριακο. «Είσαι στα καλύτερά σου όταν πια ο θάνατος έχει αφαιρέσει κάθε ίχνος έκφρασης

από το πρόσωπό σου», λέει η Έμμα. Βάζει βούτυρο στο φρυγανισμένο της ψωμί. «Εκείνος ο ηθοποιός... την προηγούμενη εβδομάδα... ο Σκοτσέζος, πώς τον λέγανε; Ρούμπυ, σε παρακαλώ, μην το πνίγεις, παιδί μου...»

«Ντέιβιντ Μπέιλλι;»

«Ντέιβιντ Μπέιλλι, ναι. Τελειότητα».

Ξαναδιαβάζω το κομμάτι για τον Κέννεθ Ντέλουιτς, ενώ η Έμμα προσπαθεί να συμμαζέψει το νερό και το χρώμα που ξεχειλίζουν από το φυτό της Ρούμπυ. Έχει δίκιο. Η πολύ σύντομη νεκρολογία που αφορά τη γυναίκα ιερέα έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Δυστυχώς, η Έμμα έχει πολύ συχνά δίκιο. Ο εκδότης μου –ο οποίος υποψιάζομαι ότι είναι ερωτευμένος με τη γυναίκα μου– αστειεύεται συχνά, λέγοντας ότι θα με απολύσει και θα προσλάβει εκείνη, εάν ποτέ θελήσει να εγκαταλείψει τη θαλάσσια βιολογία. Για να είμαι ειλικρινής, μου φαίνεται αρκετά προσβλητικό αυτό, γιατί θα είχε βάση μόνο στην περίπτωση που έχει διαβάσει κρυφά τα επιστημονικά της άρθρα. Κατά τα άλλα, το μόνο που έχει δει είναι ένα άρθρο που είχε γράψει κάποτε για τη *Huffington Post*.

Η Έμμα συνεργάζεται ως ερευνήτρια με την Ένωση Θαλάσσιων Βιολόγων του Πλύμουθ, όπου περνά δύο ημέρες την εβδομάδα, και στη συνέχεια επιστρέφει σ' εμάς στο Λονδίνο για να διδάξει «Προστασία του Περιβάλλοντος στις Εκβολές των Ποταμών» στο Πανεπιστημιακό Κολέγιο του Λονδίνου. Είναι εξαιρετική στο γράψιμο, με περισσότερο ταλέντο από μένα, και της αρέσει πολύ να χαζεύει τη σελίδα Wikideaths, πράγμα που μάλλον αποδεικνύει την αγάπη της για τις καλές ιστορίες παρά τη διάθεσή της να μου κλέψει τη δουλειά.

Η Ρούμπυ και ο Τζον Κιτς βγαίνουν στον κήπο. Ο ήλιος τρυπώνει μέσα από τις φυλλωσιές του πλατάνου του δι-

πλανού σπιτιού, στολίζοντας με χρυσές κηλίδες το μικρό μας γκαζόν. Οι μυρωδιές του πρώιμου αστικού καλοκαιριού τρουπώνουν από την πόρτα: γυαλιστερό γρασίδι, αγιόκλημα, ζεστή άσφαλτος.

Προσπαθώ να ξαναμουλιάσω τα δημητριακά μας, ενώ έξω ο σκύλος κάνει κύκλους γαβγίζοντας γύρω από τη λιμνούλα μας. Είναι γεμάτη με νεαρά βατραχάκια τώρα, πράγμα που μάλλον του φαίνεται απαράδεκτο. «Τζον Κιτς, θα ηρεμήσεις επιτέλους;» ρωτάει η Έμμα από το κατώφλι της πόρτας. Ο σκύλος δεν της δίνει καμία σημασία. «Έχουμε και γείτονες, ξέρεις».

«ΤΖΟΝ!» φωνάζει η Ρούμπυ. «ΕΧΟΥΜΕ ΓΕΙΤΟΝΕΣ!»

«Ρούμπυ, ησυχία...»

Παίρνω τα κουτάλια και βγάζω το πρωινό μας στον κήπο.

«Συγγνώμη», λέει η Έμμα, κρατώντας την πόρτα ανοιχτή για να περάσω. «Πρέπει να είναι πολύ ενοχλητικό αυτό που σου λέω την άποψή μου για τη δουλειά σου, και μάλιστα χωρίς να μου ζητηθεί...»

«Είναι». Καθόμαστε στο τραπέζι του κήπου, που είναι ακόμα καλυμμένο με την πρωινή δροσιά. «Πάντως είσαι πολύ ευγενική. Το πρόβλημα είναι ότι πολύ συχνά έχεις δίκιο».

Χαμογελάει. «Νομίζω ότι είσαι σπουδαίος συγγραφέας, Λίο. Διαβάζω τις νεκρολογίες σου προτού καν ανοίξω τα μείλ της δουλειάς μου το πρωί».

«Χμμμ». Έχω τον νου μου στη Ρούμπυ, που έχει πάει αρκετά κοντά στη λιμνούλα.

«Αλήθεια! Το γράψιμό σου είναι ένα από τα πιο σέξι χαρακτηριστικά σου».

«Έλα τώρα, Έμμα. Σοβαρά, κόφ' το».

Η Έμμα τρώει μια γεμάτη κουταλιά με δημητριακά. «Το

εννοώ, δεν κάνω πλάκα. Είσαι ο καλύτερος συγγραφέας σε αυτό το τραπέζι. Τελεία και παύλα».

Ντρέπομαι λίγο γι' αυτό, αλλά από την άλλη λάμπω ολόκληρος και δεν κρύβεται. «Ευχαριστώ», της απαντώ, γιατί ξέρω ότι εννοεί αυτά που λέει. «Πάντως εξακολουθείς να είσαι ενοχλητική».

Αναστενάζει. «Ω, το ξέρω».

«Για ένα σωρό λόγους», προσθέτω, και εκείνη βάζει τα γέλια. «Έχεις υπερβολικά πολλές απόψεις για υπερβολικά πολλά ζητήματα».

Απλώνει το χέρι της πάνω στο τραπέζι, σφίγγει τον αντίχειρά μου και μου λέει ότι είμαι ο αγαπημένος της. Αρχίζω να γελάω κι εγώ – συνηθισμένη σκηνή μεταξύ μας. Είμαστε παντρεμένοι εδώ και επτά χρόνια. Συνολικά δέκα χρόνια μαζί, και ξέρω τα πάντα για εκείνη.

Νομίζω ήταν ο Κέννεντυ που είχε πει ότι είμαστε δεμένοι με τον ωκεανό, ότι όταν πηγαίνουμε εκεί για κάποιο άθλημα, για να περάσουμε τον ελεύθερο χρόνο μας ή οτιδήποτε άλλο, επιστρέφουμε στον τόπο από όπου έχουμε προέλθει. Έτσι νιώθω για εμάς τους δύο. Το να βρίσκομαι δίπλα στη γυναίκα μου, δίπλα στην Έμμα, είναι σαν να επιστρέφω στις ρίζες μου.

Όταν λοιπόν –μόλις λίγες μέρες μετά από αυτό το ανέμελο, συνηθισμένο πρωινό, το γεμάτο σκύλους, βατράχους, καφέδες και νεκρούς ιερείς– συνειδητοποιώ ότι δε γνωρίζω τίποτα γι' αυτή τη γυναίκα, γίνομαι χίλια κομμάτια.

EMMA

Μία εβδομάδα αργότερα

«Όλα θα πάνε καλά», επαναλαμβάνω, μέσα στη σκοτεινή μας κρεβατοκάμαρα. Έχω χάσει την αίσθηση του χρόνου. Οι ώρες είναι σαν να έχουν λιώσει και να έχουν αναμειχθεί μεταξύ τους. Ο Λίο δε μου απαντά σε αυτά που του λέω, κι έτσι συνειδητοποιώ ότι δεν είναι καν στο κρεβάτι. Μάλλον με πήρε ο ύπνος.

Κοιτάζω το ρολόι μου: 3.47 π.μ. Έφτασε επιτέλους η μέρα του ραντεβού στο νοσοκομείο.

Περιμένω να ακούσω τον ήχο από το καζανάκι της τουαλέτας και τα σανίδια του παρκέ να τρίζουν, τίποτα όμως. Ο Λίο είναι μάλλον στον κάτω όροφο και μασουλάει, φωτισμένος από την κιτρινωπή λάμπα του ανοιχτού ψυγείου. Ίσως κάποια «επείγουσα» μερίδα ζαμπόν: είχε πει ότι εάν η χημειοθεραπεία μου δεν πάει καλά, θα γίνει κι αυτός βίγκαν για να με υποστηρίξει. Εγώ αποφάσισα να γίνω βίγκαν μετά τη διάγνωσή μου πριν από τέσσερα χρόνια. Για την ακρίβεια, έγινα βίγκαν δύο φορές, αφού η πρώτη προσπάθεια σφραγίστηκε με την κατανάλωση τυριού τσένταρ απευθείας από τη συσκευασία, στο πάρκινγκ του Σαίνσμπουρυ, στο Κάμντεν.

Σηκώνομαι. Προτού γνωρίσω τον Λίο, δε μου άρεσαν οι αγκαλιές στο κρεβάτι. Τώρα, όταν δεν είναι εδώ, το σώμα μου αποζητά το δικό του.

Δεν είναι στην τουαλέτα, οπότε πηγαίνω προς την κουζίνα. Κατεβαίνοντας τα σκαλιά, χαϊδεύω με το χέρι μου τον τοίχο με τις παχιές, γεμάτες εξογκώματα στρώσεις από μπογιά, που έχουν συσσωρευτεί με τα χρόνια. Μουρμουρίζω σιγανά το «Survivor».

Περνάω ξυστά από μια στοίβα με βιβλία. Πάνω της στέκεται ένα εμαγέ μπολ γεμάτο με μικροπράγματα που ποτέ δε χρησιμοποιούμε – άγνωστα κλειδιά, συνδετήρες, μια συσκευασία με θερμοκολλητικές ταινίες Vilene Wundaweb. Ο Λίο σπρώχνει διαρκώς τη στοίβα στη μέση του διαδρόμου, προσπαθώντας να με αναγκάσει να ασχοληθώ μαζί της, εγώ την ξαναβάζω στην άκρη. Η λύση είναι περισσότερα ράφια, αλλά δεν το 'χω ούτε με τα ράφια.

Το πρόβλημα είναι πως ούτε ο Λίο είναι καλός στην οργάνωση, οπότε το πρόβλημα σέρνεται επ' άπειρον.

«Λίο;» ψιθυρίζω.

Τίποτα. Το μόνο που ακούγεται είναι το σχεδόν θεατρικό τρίξιμο της ξύλινης σκάλας, το οποίο φαίνεται ότι φρικάρει τόσο τις μπέιμπι σίτερ, ώστε καμιά τους να μην έρχεται για δεύτερη φορά.

Κληρονόμησα αυτό το σπίτι από τη γιαγιά μου. Εκτός από βουλευτής και ερασιτέχνης βιολονίστα, έγινε σταδιακά και αρκετά ικανή συλλέκτρια σαβούρας, αφού δεν πετούσε τίποτα τα τελευταία δέκα χρόνια της ζωής της. Ο Λίο λέει ότι διαθέτω όλα τα χαρακτηριστικά που αποδεικνύουν ότι έχω κληρονομήσει το πρόβλημα. Το ανησυχητικό είναι ότι συμφωνεί και η ψυχοθεραπεύτριά μου: Όταν έχουμε βιώσει περισσότερες απώλειες από όσες μπορούμε να αντέξουμε, λέει, κρατάμε κοντά μας όσο περισσότερα πράγματα γίνεται.

Το σπίτι αυτό είναι τμήμα μια σειράς γεωργιανού στιλ μεζονετών, σε ένα δρομάκι λίγο πιο πάνω από τη Χιθ Στριτ,

εκεί όπου το Χάμπστεντ Βίλλατζ συναντά το πάρκο του Χιθ. Είναι ένα ρημάδι με απίστευτα μικρούς χώρους, και η αλήθεια είναι ότι θα μπορούσαμε να το μοσχοπουλήσουμε, αν το θέλαμε. Όμως αυτοί οι τέσσερις τοίχοι είναι ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής μου, μέρος της δυνατότητάς μου να επιβιώνω. Δε θα άντεχα να το αποχωριστώ.

Προ ημερών ο Λίο μού έδειξε φωτογραφίες από μια πολύ ωραία μεζονέτα με τρεις κρεβατοκάμαρες στο Τάφνελ Παρκ. «Κοίτα πόσο μεγάλα υπνοδωμάτια!» μου είπε γεμάτος όρεξη και ελπίδα. «Θα έχουμε και ένα έξτρα δωμάτιο! Και τουαλέτα στον κάτω όροφο!»

Ένωσα άσχημα. Αλλά τι να κάνω; Να πουλήσω το μόνο μέρος που με κάνει να νιώθω ασφαλής για χάρη μιας τουαλέτας στον κάτω όροφο;

Ο Λίο δεν είναι στην κουζίνα. Δεν είναι ούτε στο μικροσκοπικό δωματιάκι που έχουμε για γραφείο, πράγμα που με ανακουφίζει. Για μια στιγμή νόμισα ότι θα μπορούσε να είναι εκεί και να γράφει εκ των προτέρων μια νεκρολογία για τον δικό μου θάνατο, πράγμα που μου φαίνεται αφόρητο. Κάθε εφημερίδα έχει μια στοιβα από ετοιματζίδικες νεκρολογίες διασημοτήτων: οι εκδότες ζουν με τον φόβο ότι ίσως ο θάνατος κάποιου σημαίνοντος προσώπου τους πιάσει απροετίμαστους. Όχι πως είμαι διασημότητα, αλλά θα άξιζα μάλλον μια θέση στη στήλη του.

Εξακολουθώ να σιγομουρμουρίζω το «Survivor», ψάχνοντάς τον τώρα στη μικρή τραπεζαρία μας, παρόλο που κανείς από τους δυο μας δεν πηγαίνει ποτέ εκεί. Στην πραγματικότητα είναι ένα άχρηστο δωμάτιο, γεμάτο με πράγματα για πέταμα και παλιές παρτιτούρες βιολιού, ωστόσο έχω υποσχεθεί στον Λίο ότι θα το βάλω σε τάξη, αφού τελειώσω με τη βαθμολόγηση των εργασιών του μεταπτυχιακού αυτής της χρονιάς.

«Λίο;» Η φωνή μου ακούγεται όπως παλιά. Χωρίς σημάδια καρκίνου. Σκέφτομαι ότι υπάρχει σοβαρή πιθανότητα το κακό να κυκλοφορεί στο αίμα μου σαν φτηνό κρασί, αλλά δε θέλω να πιστεύω ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο.

Τότε ξαφνικά με κατακλύζει ένας φόβος από το πουθενά: κι αν έχει εξαφανιστεί και η Ρούμπυ; Ανεβαίνω τις σκάλες τόσο γρήγορα, που σκοντάφτω και προσγειώνομαι με τα χέρια, αλλά η Ρούμπυ είναι εκεί.

Φυσικά και είναι εκεί. Και φυσικά και αναπνέει.

Ψάχνω τον Λίο στην ντουλάπα όπου βάζουμε τα λευκά είδη, ανοίγω το πορτάκι που οδηγεί στην –όχι και τόσο ασφαλή– στέγη μας. Τίποτα.

Η ανησυχία μου αρχίζει να φουντώνει. Κι αν κάποιος από αυτούς τους παράξενους άνδρες στο διαδίκτυο θύμωσε επειδή τον μπλόκαρα και αποφάσισε να τιμωρήσει τον άντρα μου;

Γελούο, σκέφτομαι από μέσα μου, αλλά δεν απορρίπτω και εντελώς την ιδέα. Σκέφτομαι τον Λίο να ανοίγει την πόρτα και κάποιος να τον ρίχνει κάτω χτυπώντας τον. Ο Λίο να βγάζει έξω τον Τζον Κιτς για ένα τελευταίο κατούρημα και κάποιος μοναχικός παρανοϊκός άντρας που με θεωρεί δική του, επειδή του αρέσει να με ακούει να μιλάω στην τηλεόραση για σπάνια πτηνά, να τον γρονθοκοπεί μέχρι θανάτου.

Τα πράγματα δεν είναι και τόσο άσχημα φυσικά, αλλά έχουν υπάρξει στο παρελθόν περιπτώσεις πολύ χειρότερες από αυτές που συνηθίζω να αποκαλύπτω στον Λίο. Κάποιοι από αυτούς θυμώνουν όταν δεν τους απαντώ. Τους μπλοκάρω, αλλά μερικοί επανέρχονται με νέο, ψεύτικο προφίλ για να με καταδιάσουν ακόμα περισσότερο. Για μεγάλο διάστημα είχα καταφέρει να το αντιπαρέρχομαι. Όμως,

τώρα τελευταία έχω φτάσει στα όριά μου. Δεν είναι φόβος. Είναι περισσότερο αηδία.

Παρ' όλα αυτά, έχω την αίσθηση ότι κάποιος μου την είχε στήσει καθώς έφευγα από το εργαστήριο στο Πλύμουθ την περασμένη εβδομάδα. Ένας άντρας καθόταν στον μικρό πράσινο λόφο που βρίσκεται στην άκρη του δρόμου. Το πιο παράξενο ήταν ότι είχε την πλάτη του στραμμένη προς τη θάλασσα. Ποιος κάθεται μέσα στον απογευματινό ήλιο να χαζεύει έναν ιδιωτικό δρόμο, τη στιγμή που ακριβώς πίσω του απλώνεται η υπέροχη θέα του λαμπερού Πλύμουθ Σάουντ; Επίσης θυμάμαι ότι δε μου άρεσε καθόλου ο τρόπος με τον οποίο χαμήλωσε το γείσο του καπέλου του καλύπτοντας το πρόσωπό του και στρέφοντας αλλού το βλέμμα του, τη στιγμή που πέρασα από μπροστά του.

Μπορεί να μη συνέβαινε απολύτως τίποτα, όμως με ενόχλησε.

Κάθομαι στο κρεβάτι προσπαθώντας να συγκεντρωθώ. Αυτό που έχει σημασία τώρα είναι να βρω τον σύζυγό μου, ο οποίος αγνοείται.

Κοιτάζω τα μηνύματά μου. Κάποιες φορές, αν κάποιος πολύ σημαντικός πεθάνει ξαφνικά, ο Λίο πέφτει με τα μούτρα στο γράψιμο, μέσα στη νύχτα. Ίσως κάτι τρομερό έχει συμβεί, δεν ξέρω. Λες να πέθανε η βασίλισσα ή ο πρωθυπουργός; Μήπως πράγματι χρειάστηκε να πάει στη δουλειά;

Δεν υπάρχουν μηνύματα από εκείνον στο κινητό μου. Το μόνο που υπάρχει είναι μια αναζήτηση στο Google για έναν άνδρα που κανονικά δε θα έπρεπε να τον αναζητώ. Αυτό ήταν το τελευταίο πράγμα που είχα κάνει νωρίτερα, λίγο πριν με πάρει ο ύπνος.

Η ανάμνηση εκείνου του πρωινού τηλεφωνήματος με κατακλύζει ξανά, απλώνεται παντού σαν νερό που ξεχει-

λίζει και περνάει κάτω από την πόρτα. Θέλω απλώς να σου μιλήσω, είπε στο τέλος. Θέλω να συναντηθούμε. Από κοντά.

Με το που το είπε αυτό, έκλεισα το τηλέφωνο.

«Λίο;» ψιθυρίζω. Τίποτα. «Λίο;» επαναλαμβάνω, πιο δυνατά αυτή τη φορά. «Μπορεί να έχω ακόμα καρκίνο! Δεν μπορείς να με παρατήσεις τώρα!»

Παύση, και μετά: «Σ' αγαπώ. Πού είσαι;»

Καμία απάντηση. Πάει, τελείωσε. Εξαφανίστηκε.

Τελικά τον βρίσκω στην αποθήκη του κήπου. Προ πενταετίας περίπου, είχε γίνει τόσο έξαλλος με την κατάσταση αυτού του σπιτιού, που πλήρωσα έναν εργάτη για να αδειάσει την αποθήκη. Τη μονώσαμε και τοποθετήσαμε εξωτερικά ένα αδιάβροχο καλώδιο, έτσι ώστε ο Λίο να μπορεί να δουλεύει εκεί εάν ήθελε. Έβαλα έναν καναπέ, ένα χαλάκι, μερικά ράφια και υποσχέθηκα ότι δε θα μεταφέρω ποτέ άλλα πράγματα «προς τακτοποίηση» εκεί μέσα. Ο Λίο στην αρχή την ερωτεύτηκε και μετά από λίγο ξέχασε την ύπαρξή της.

Τώρα, όμως, τον βρήκα εκεί μέσα να βήχει πνιγμένος από την τσιγαρίλα.

«Λίο», του λέω καθώς στέκομαι στο κατώφλι. «Τι κάνεις εδώ;»

Φαίνεται μαραζωμένος. «Κατεπείγον τσιγάρο». Δίπλα του υπάρχει ένα πακέτο με τσιγάρα, άγαρμπα ανοιγμένο. Παραπέρα, ένας μακρόστενος αναπτήρας, από αυτούς που χρησιμοποιούμε για να ανάβουμε την κουζίνα υγραερίου.

Ο σκύλος, ο οποίος με ακολούθησε, κοιτάζει τον Λίο με έναν τρόπο σαν να του λέει *μα εσύ κανονικά δεν καπνίζεις*. «Μα εσύ κανονικά δεν καπνίζεις», λέω.

«Το ξέρω». Παίρνει τον αναπτήρα του γκαζιού και πατάει το κουμπί. Η μπλε και πορτοκαλί φλόγα φωτίζει το πρόσωπό του, που είναι κουρασμένο και τρομαγμένο. Από τη μία στενοχωριέμαι που τον βλέπω έτσι, από την άλλη δεν μπορώ να μη γελάσω. Ο άντρας μου είναι κλεισμένος στην αποθήκη και καπνίζει το «κατεπείγον τσιγάρο» του, το οποίο έχει ανάψει με ένα πράγμα που σχεδόν θυμίζει φλόγιστρο.

«Μη με κοροϊδεύεις», λέει γελώντας λίγο και ο ίδιος. «Φοβάμαι».

Σταματάω να γελάω. Το 'χω σκεφτεί πολλές φορές όλον αυτόν τον καιρό που είμαι άρρωστη το ενδεχόμενο να πεθάνω στα χέρια ενός ανθρώπου του οποίου το συναισθηματικό τοπίο έχει σφυρηλατηθεί από την απώλεια. Εννοείται πως φοβάμαι και για μένα την ίδια και προσπαθώ να φανταστώ τον αβάσταχτο πόνο της Ρούμπυ, αλλά –από πολλές απόψεις– ο Λίο είναι αυτός για τον οποίο ανησυχώ περισσότερο. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άνθρωποι βλέπουν στο πρόσωπο του άντρα μου κάποιον με μεγάλη αυτοπεποίθηση, ετοιμόλογο και έξυπνο. Όμως αυτό δεν είναι παρά η επιφάνεια. Η μικρή μας οικογένεια είναι η πρώτη ομάδα ανθρώπων στην οποία νιώθει ότι πραγματικά ανήκει.

«Λίο μου...» του λέω. «Αγάπη μου, δεν μπορούσες να πιεις ένα ουίσκι;»

Γνέφει αρνητικά. «Σου είχα υποσχεθεί ότι θα έκοβα το αλκοόλ. Τηρώ τον λόγο μου».

Κάθομαι δίπλα του στον καναπέ, κι ένα μικρό σύννεφο σκόνης σηκώνεται. Του κρατάω το χέρι, ενώ μου εξομολογείται ότι πήγε μαζί με τον Τζον Κιτς μέχρι το διανυκτερεύον μαγαζάκι της γειτονιάς για να πάρει τσιγάρα. Επίσης αγόρασε και μια σοκολάτα χωρίς λακτόζη.

«Ήταν απαίσια», λέει θλιμμένα.

Περνάω το χέρι μου μέσα από το μπράτσο του. Το σώμα του είναι μαζεμένο, σαν να είναι έτοιμο να δεχθεί επίθεση. «Δε χρειάζεται να κόψεις ακόμα το αλκοόλ», του λέω. «Ούτε το κρέας ούτε τα γαλακτοκομικά». Είναι αναμαλλιασμένος. Κάτω από τα μάτια του υπάρχουν βαθιές ρυτίδες και είναι αξύριστος, όμως, Θεέ μου, είναι τόσο όμορφος!

Τον παρακολουθώ προσεκτικά και εύχομαι μέσα μου να μπορούσα να του μεταφέρω πόσο πολύ τον αγαπώ. Πόσο θέλω να τον προστατεύσω από αυτό που θα μπορούσε να μου συμβεί.

Ο Τζον Κιτς βολεύεται στα πόδια του Λίο, βγάζοντας ήχους.

«Θα γίνω καλά», λέω. «Θα πάμε στο ραντεβού μας με τον γιατρό Μόρου, εκείνος θα μας πει ότι όλες οι εξετάσεις είναι καθαρές κι εσύ θα κάθεται απέναντί του, κατηγορώντας τον από μέσα σου ότι είναι ερωτευμένος μαζί μου...»

«Επειδή είναι».

«Δεν είναι. Το θέμα είναι ότι θα μας πει πως ο καρκίνος έχει φύγει και ότι μπορούμε να επιστρέψουμε στις ζωές μας. Και μετά θα πάμε να πάρουμε τη Ρούμπυ από τον παιδικό σταθμό, θα την πάμε στις κούνιες και έπειτα θα έρθουμε σπίτι, θα τη βάλουμε για ύπνο, θα φάμε, θα πιούμε το κρασί μας και ίσως κάνουμε και σεξ. Αποδώ και πέρα, μόνο καλά πράγματα».

Σιωπή. «Μπορεί ακόμα και να ξεκαθαρίσω το σπίτι», προσθέτω. «Ας μη φτάνουμε όμως σε τέτοια επίπεδα ενθουσιασμού».

Εξαννάβει τον αναπτήρα για να δει καλύτερα το πρόσωπό μου. Χαϊδεύω απαλά το μάγουλό του και εκείνος με τραβάει κοντά του.

«Συγγνώμη», μου λέει. «Ήμουν πολύ αισιόδοξος για το ουριανό μας ραντεβού, αλλά όταν εσύ πήγες στο κρεβάτι και εγώ...» Η φωνή του ξαφνικά σβήνει.

«Θα ήταν λάθος να το ρίξω στα αλλαντικά και το ουίσκι», λέει στο τέλος. «Σου είχα δώσει τον λόγο μου».

«Βίγκαν σοκολάτα και νικοτίνη με τα χίλια», λέω συμφωνώντας μαζί του. «Παρόλο που υποσχέθηκες ότι θα αθετούσες τον λόγο σου μόνο αν τα νέα αύριο ήταν άσχημα. Να υποθέσω ότι ξέρεις κάτι που δεν ξέρω;»

Χαμογελάει συγκρατημένα. «Όχι, Έμμα, δε συμβαίνει κάτι τέτοιο. Απλώς ήθελα να... δεν ξέρω. Να σε σεβαστώ».

Με κοιτάζει για λίγο και έπειτα με φιλάει. Η ανάσα του μυρίζει τσιγάρο, όμως εδώ, σε αυτήν την παγωμένη αποθήκη και ενώ το μέλλον μας είναι γραμμένο μέσα σε κάποιον ιατρικό φάκελο του Εθνικού Συστήματος Υγείας, δεν έχει καμία σημασία. Δεν υπάρχουν ωραιότερα φιλιά από του άντρα μου. Δέκα χρόνια έχουν περάσει και ακόμα μουδιάζω σε κάθε φιλή του.

«Σ' αγαπώ», μου λέει. «Και συγγνώμη που πανικοβλήθηκα. Δε βοηθάει σε τίποτα».

Ακουμπάω το κεφάλι μου στον ώμο του και τότε διαπιστώνω πόσο κουρασμένη είμαι. Απίστευτα κουρασμένη. Πτώμα. Είναι αυτό το είδος εξάντλησης που ένιωθα στον όγδοο μήνα της εγκυμοσύνης, τότε που θα μπορούσα να αποκοιμηθώ ακόμα και ενώ έτριβα τυρί για τα μακαρόνια.

Κρατάω μια σημείωση στο μυαλό μου: *Ακραία κόπωση*. Εδώ και τέσσερα χρόνια, από τότε που εκείνος ο επιμελητής μου ανακοίνωσε ότι πάσχω από μια μορφή καρκίνου που λέγεται λέμφωμα MALT, παρατηρώ το σώμα όπως ένας θαλάσσιος βιολόγος θα μελετούσε έναν μικροοργανισμό στο εργαστήριο. Και κάθε φορά που εντοπίζω κάτι νέο, ένας καινούριος σπόρος φόβου φυτρώνει μέσα μου.

Ο καρκίνος μου χαρακτηρίστηκε αρχικά ως χαμηλού βαθμού κακοήθειας, τόσο χαμηλού ώστε είπαν πως η οποιαδήποτε θεραπεία δε θα προσέφερε κανένα «κλινικό όφελος». Εκείνη την εποχή ο Λίο κι εγώ προσπαθήσαμε ήδη τρία χρόνια να κάνουμε παιδί, και είχα μόλις ξεκινήσει διαδικασίες εξωσωματικής γονιμοποίησης. Οι γιατροί που παρακολουθούσαν τον καρκίνο συμφωνούσαν να συνεχίσουμε την ορμονοθεραπεία. Θα με ξαναέβλεπαν σε έναν χρόνο, εφόσον δεν είχα μείνει έγκυος.

Τους εμπιστεύτηκα όταν είπαν ότι δεν υπήρχε λόγος να ξεκινήσω θεραπεία. Ότι θα περνούσαν χρόνια μέχρι να χρειαστεί χημειοθεραπεία, ότι οι ακτινογραφίες θα αποτύπωναν εγκαίρως την οποιαδήποτε αλλαγή. Ωστόσο, ο φόβος εξακολουθούσε να μου θολώνει το μυαλό. Ένιωθα διανοητικά ακρωτηριασμένη, αποσυνδεδεμένη από τον ίδιο μου τον εαυτό.

Σκέψεις και επιθυμίες που πίστευα ότι με είχαν από καιρό εγκαταλείψει επανέρχονταν, και μάλιστα επιθετικά. Έμενα ξάγρυπνη τις νύχτες, γεμάτη έντονες αναμνήσεις αλλά και θλίψη για τα φοιτητικά μου χρόνια. Τότε που ήμουν είκοσι.

Και φυσικά για εκείνον.

Άρχισα να βλέπω ολοζώντανα όνειρα, από αυτά που συγγέει κανείς με την πραγματικότητα. Έβλεπα ότι τον συναντούσα, ένιωθα την υφή του δέρματός του, μύριζα τα μαλλιά του. Έτσι, όταν μου ερχόταν η σκέψη θέλω να του τηλεφωνήσω, δεν την έδιωχνα ακαριαία.

Η σκέψη αυτή επέστρεφε ξανά και ξανά. Θέλω να ξέρει ότι είμαι άρρωστη. Θέλω να τον δω.

Λίγες μόλις ημέρες μετά τη διάγνωση, ενέδωσα και τηλεφώνησα.

Οι πρώτες δύο συναντήσεις μας έγιναν σε ένα ξενοδο-

χείο, χιλιόμετρα μακριά από το Λονδίνο, ενώ η τρίτη σε κάποιο βρομερό, κοντά στο Όξφορντ Σέρκους. Βρισκόμουν σε παραζάλη εν μέσω μιας αίσθησης έντονης ανάγκης και της επίδρασης των ορμονών γονιμότητας τις οποίες περιείχαν οι ενέσεις που καθημερινά έκανα μόνη μου. Κάθε φορά, έλεγα στον εαυτό μου ότι δεν έκανα κάτι κακό. Ότι κανέναν δε θα πληγωνόταν. Ότι επρόκειτο στην πραγματικότητα για τη συνέχιση μιας συζήτησης που είχε ξεκινήσει πριν από δεκαεννέα χρόνια. Φυσικά και ήταν κακό. Δεν υπήρχε κάποια λύση που να μην περιλαμβάνει την καταστροφή της οικογένειάς μου.

Στο τέλος, αποφάσισα ακόμα μία φορά να διακόψω την επικοινωνία.

Έξι εβδομάδες αργότερα κρατούσα στα χέρια μου ένα θετικό τεστ εγκυμοσύνης. Το έδειξα στον Λίο, αλλά κανείς από τους δυο μας δε βρήκε τίποτα να πει. Την επόμενη μέρα έκανα άλλο ένα τεστ και μετά άλλο ένα κι άλλο ένα, μέχρι που συνειδητοποίησα ότι τα τεστ δεν έκαναν λάθος. Είναι πολύ δύσκολο να αποδεχτείς τον ερχομό ενός νέου κύκλου ζωής όταν έχουν προηγηθεί χρόνια ολόκληρα αποτυχημένων προσπαθειών. Αν τώρα το παρακολουθείς όλο αυτό μέσα από το πρίσμα του καρκίνου, είναι σχεδόν αδύνατον.

Αυτό συνέβη πριν από τέσσερα χρόνια. Ο ερχομός της Ρούμπυ.

Η ασθένεια παρέμενε στάσιμη καθ' όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης μου και του αγώνα της αρχής της μητρότητας. Οι ακτινογραφίες θώρακα εξακολουθούσαν να είναι καθαρές και όλα έδειχναν φυσιολογικά. Ο Λίο κι εγώ ήμασταν τόσο απασχολημένοι με το μεγάλωμα του μικρού μας παιδιού, που συχνά ξεχνούσαμε ότι είχα καρκίνο του αίματος.

Αυτό όμως δε θα μπορούσε να διαρκέσει για πάντα.

Πέρσι, όταν η Ρούμπυ ήταν δυόμισι ετών, άρχισα να χάνω βάρος και να νιώθω πόνους στο στομάχι. Έπειτα από μια γαστρορραγία, μου έκαναν μια εξέταση και μερικές μέρες μετά μου έδειξαν την εικόνα ενός κακοήθους έλκους στομάχου σε εξέλιξη.

«Πολύ φοβάμαι ότι είναι προχωρημένο», μου είπε ο γιατρός Μόρου, ο αιματολόγος μου, χωρίς το σύνθηες χαμόγελό του. Είχα πλέον μια επιθετική μορφή λεμφώματος non-Hodgkin και έπρεπε να ξεκινήσω αμέσως θεραπεία.

«Προσπαθούμε για δεύτερο παιδί», άρχισα να λέω, αλλά με έκοψε υψώνοντας το χέρι.

«Αυτό το ξανασυζητάτε όταν δε θα έχετε απέναντί σας τον θάνατο».

Συνήθως δεν είναι τόσο αυστηρός.

Τώρα, μερικούς μήνες μετά, που η θεραπεία έχει επιτέλους ολοκληρωθεί και προσευχόμαστε για την υποχώρηση της ασθένειας, αυτό που με τρομάζει περισσότερο είναι η ψυχική κόπωση. Η βουτιά στο σκοτάδι που βρίσκεται κάτω από όλο αυτό.

Ίσως τελικά να μην έχω μάθει να επιβιώνω, τουλάχιστον στον βαθμό που νόμιζα.

Ο Λίο κλειδώνει την αποθήκη και κατευθυνόμαστε αργά προς την πίσω πόρτα. Το γρασίδι κάτω από τα πόδια μας είναι μουσκεμένο, παρότι έχει μέρες να βρέξει. Όπου να 'ναι θα ξημερώσει.

Με το που μπαίνουμε στην κουζίνα, κλείνουμε την πόρτα, αφήνοντας πίσω μας το άρωμα του νυχτερινού κήπου. Ο Λίο πετάει στα σκουπίδια το πακέτο με τα τσιγάρα εκτάκτου ανάγκης.

«Μπορείς να μου υποσχεθείς κάτι;» τον ρωτάω. Στέκεται μπροστά στο ψυγείο εξετάζοντας το περιεχόμενό του με προφανή περιέργεια, παρόλο που και οι δύο ξέρου-

με για ποιον λόγο το άνοιξε. Ο άντρας μου δε θα άντεχε να είναι βίγκαν ούτε για μία βδομάδα.

«Ό,τι θέλεις».

«Έλα τώρα, Λίο, φάε το ζαμπόν να τελειώνουμε».

Συνοφρυώνεται και ανοίγει το συρτάρι με τα λαχανικά. «Τι θέλεις να σου υποσχεθώ;» ρωτάει, συνεχίζοντας να φαχουλεύει πεισματικά τα μισομαραμένα λαχανικά.

«Ότι, αν τα νέα είναι άσχημα, δε θα γράψεις τη νεκρολογία μου από πριν».

Τεντώνεται ελαφρά για να πιάσει το ζαμπόν από το επάνω ράφι. «Φυσικά και δε θα το κάνω», μου απαντά τυλίγοντας μια φέτα ζαμπόν σε ρολάκι και βάζοντάς τη στο στόμα του σαν βρώσιμο πούρο.

«Μπορεί να νιώθεις ότι πρέπει. Δεν ξέρω. Ίσως επαγγελματικά, ίσως προσωπικά, ίσως και τα δύο. Όμως δε θέλω κανείς να γράφει για τον θάνατό μου ενώ είμαι ακόμα ζωντανή. Ιδίως εσύ».

«Ούτε καν μου πέρασε από το μυαλό».

Τον παρατηρώ για λίγο. «Είσαι βέβαιος;»

«Ναι!» Δείχνει αναστατωμένος.

«Συγγνώμη, αγάπη μου». Κάθομαι απότομα. «Συγγνώμη, απλώς δεν αντέχω τη σκέψη του να με φαντάζεσαι ήδη νεκρή. Δεν... δεν μπορώ να το διαχειριστώ».

Ο Λίο κλείνει το ψυγείο. «Το κατάλαβα», λέει. Γονατίζει μπροστά μου. «Το κατάλαβα».

Ο Τζον Κιτς μάς παρακολουθεί απορημένος. Ο Λίο μού χαϊδεύει τα μαλλιά. Ξέρει πότε δεν πρέπει να μιλήσει.

Πιάνω τον εαυτό μου να αναρωτιέται –όπως πολλές φορές άλλωστε τα τελευταία χρόνια– το πώς είναι να πεθαίνεις. Πόσα πράγματα καταλαβαίνουμε. Εάν υπάρχει η αίσθηση του αποχωρισμού. Δεν πιστεύω σε τούνελ ή στο λευκό φως, που κάποιοι λένε, όμως πιστεύω ότι υπάρχει

κάποια στιγμή που ξέρουμε ότι όλα έχουν τελειώσει, μια στιγμή που παύουμε να προσπαθούμε.

Και εκεί είναι το θέμα: δε θέλω να σταματήσω να προσπαθώ. Δε θέλω να το πάρω απόφαση.

Λίγο μετά ο Λίο σηκώνεται και βάζει αυτή τη σιγανή μουσική που αφήνουμε να παίζει όλη νύχτα για τον Τζον. Ο σκύλος πηγαίνει στο κρεβάτι του ήρεμος και ο Λίο τον πλησιάζει για να του πει καληνύχτα. «Ούτε καν να διανοηθείς να ξυπνήσεις πριν από τις έξι», του λέει, δίνοντάς του τα βραδινά του μπισκότα.

Τότε ισιώνει την πλάτη του και με κοιτάζει. «Θα βοηθούσε ένας χορός;» ρωτάει.

Ο Λίο κι εγώ μετά βίας γνωριζόμασταν την πρώτη φορά που πήγαμε για χορό. Αυτό που είχαμε κανονίσει ήταν ένα ποτό στην παμπ. Όμως το ένα ποτό έγινε πολλά ποτά, αυτό έφερε τη μακαρονάδα σε ένα μικρό ιταλικό εστιατόριο κοντά στο σπίτι του Λίο στο Στέπνεϊ Γκριν, που έγινε στη συνέχεια ρούμι σε κάποιο μπαρ γεμάτο φοιτητές της οδοντιατρικής οι οποίοι μόλις είχαν τελειώσει με την εξεταστική. Γίναμε όλοι μία παρέα και τους ακολουθήσαμε ως το Γουάιτ Τσάπελ, σε ένα κλαμπ όπου όλοι χόρευαν σαν να μην υπήρχε αύριο.

«Είναι νορμάλ αυτό;» μου είπε ο Λίο φωναχτά μέσα στο αυτί. Τριάντα πέντε ετών, όμορφος και τόσο αστείος, με τον δικό του, ήρεμο, θανατηφόρο τρόπο. «Μπορούμε να πάμε σε κάποιο μέρος με λιγότερη παράνοια...»

«Με τίποτα!» φώναξα, «Είμαι ευτυχομένη!»

Και πράγματι ήμουν. Όλα ήταν τόσο εύκολα με τον Λίο. Ήταν τόσο εύκολος. Επιφυλακτικός, ίσως πληγωμένος στο παρελθόν, αλλά ειλικρινής με έναν τρόπο που με έκανε να ξεχάσω όλους τους υπερδραστήριους άντρες που είχα γνω-

ρίσει τα προηγούμενα χρόνια, όλους αυτούς τους θορυβώδεις τύπους, με τρομερή ανάγκη για προσοχή και θαυμασμό. Ο Λίο έδειχνε να μη ζητάει τίποτα από μένα, τίποτε άλλο εκτός από μένα την ίδια. Κρατούσα το χέρι του σφιχτά. Ήταν το κράτημά του ζεστό και γεμάτο σιγουριά, ακόμα και σε εκείνον τον κάπως πνιγηρό υπόγειο χώρο.

Και τότε είπε: «Ωραία λοιπόν, ας χορέψουμε».

«Είμαι πολύ καλός», με προειδοποίησε, πράγμα που εγώ εξέλαβα ως «είμαι φορικός». Αλλά –θεέ μου!– χόρευε τόσο καλά. Ένας άντρας που έχει ρυθμό είναι από τα πιο σέξι θεάματα στον κόσμο, πάντα το έλεγα, και ο Λίο, με το στενό του τζιν, το μακό, τα γυαλιά του και το ατημέλητο μαλλί, ήταν σκέτη φαντασίωση. Στροβιλιζόταν και γλιστρούσε ανάμεσα στα καυτά κορμιά που ήταν παντού γύρω μας, σαν να χόρευε μέσα στο νερό. Τον παρακολούθουσα εκστασιασμένη, μέχρι που με άρπαξε από τη μέση, με τρόπο που πρόδιδε σιγουριά, και άρχισε να με φέρνει βόλτες πάνω στην πίστα που κολλούσε, λες και ήμασταν από αυτά τα ζευγάρια χορευτών που όλοι σταματούν για να τους θαυμάσουν.

«Εγώ λέω ότι τα αποτελέσματά σου θα είναι πεντακάθαρα», μου λέει ενώ χορεύουμε αργά, μέσα στη σκοτεινή κουζίνα. Η φωνή του είναι κουρασμένη, αλλά τα λόγια του εμπνέουν σιγουριά. «Δεν υπάρχει περίπτωση να μας πουν κάτι άλλο».

Προτού πάμε για ύπνο, πηγαίνω στο δωμάτιο της Ρούμπυ. Είναι κουλουριασμένη σε μια γωνιά του κρεβατιού της, με το προσωπάκι της στραμμένο προς το στρώμα, και κρατάει σφιχτά τον Πάπιο της. Εισπνέω, και τα ρουθούνια μου γεμίζουν με τη μυρωδιά του κοιμισμένου μου κοριτσιού.

Κάθε άλλο παρά εγκαταλείψαμε την ιδέα της προσπά-

θειας να αποκτήσουμε παιδί. Τρία ολόκληρα χρόνια γεμάτα με ελπίδες που φούσκωναν και ξεφούσκωναν, ατελείωτα ραντεβού με γιατρούς κανονικούς, κομπογιαννίτες και οτιδήποτε υπάρχει μεταξύ των δύο. Κάναμε όλες τις εξετάσεις που μπορεί να κάνει άνθρωπος, αλλά κανένας δεν μπόρεσε να μας δώσει μια σοβαρή εξήγηση για τους λόγους της αδυναμίας μου να αποκτήσω παιδιά. Το μόνο πράγμα στο οποίο έδειχναν να συμφωνούν, τελικά, ήταν η εμφανής δυσκολία –εάν όχι παντελής ανικανότητα– να συλλάβω φυσιολογικά.

Στο τέλος, πήραμε δάνειο για να πληρώσουμε μια εξωπραγματικά ακριβή «θαυματουργή εξωσωματική», την οποία είχε κάνει και η γυναίκα του αδελφού του Λίο. Δούλεψε πράγματι. Μπορεί σε ένα άλλο μέρος του σώματός μου να μεγάλωνε ο χαμηλής επικινδυνότητας καρκίνος, αλλά μέσα στη μήτρα μου σχηματιζόταν ένας μικρός άνθρωπος.

Μια δεύτερη ευκαιρία, σκέφτομαι τώρα, καθώς ακουμπώ το χέρι μου στα πλευρά της κόρης μου που ανεβοκατεβαίνουν απαλά. Σας παρακαλώ, γιατρέ Μόρου, δώστε μου μια δεύτερη ευκαιρία αύριο, ώστε να μπορέσω να αγαπήσω τον άντρα μου και την κόρη μου με τον τρόπο που τους έχω υποσχεθεί.

Θα τον αφήσω, εάν δεν είναι καθαρές οι εξετάσεις μου. Όσο δύσκολο και αν είναι, θα τον αφήσω.